

ПОГОДЖЕНО

на засіданні педагогічної ради
Славутської гімназії № 5
протокол № 3 від 13.02.2025 року

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ Славутської гімназії № 5
від 13.02.2025 року № 26

Положення

про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми,
булінгу (цькуванню) в Славутській гімназії № 5

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Дане Положення регулює питання порядку розгляду випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми, булінгу (цькування) в Славутській гімназії № 5 і розроблене на підставі Законів України «Про охорону дитинства», статті 25 Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 року № 2145-VIII, статті 173-4 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18.12.2018 року № 2657-VIII, «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми» від 06.06.2024 року № 6393-д, яким були внесені зміни до Законів України «Про охорону дитинства», «Про освіту» та інших законів, наказів Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 року № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 30.02.2020 року № 111/34394, від 26.02.2020 року № 293 «Про затвердження плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти», від 20.03.2020 року № 420 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 26 лютого 2020 року № 293», листів Міністерства освіти і науки України від 18.05.2018 року № 1/11-5480 «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству», від 29.12.2018 року № 1/9-790 «Щодо організації роботи у закладах освіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу», від 29.01.2019 року № 1/11-881 «Рекомендації для закладів освіти щодо застосування норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», від 13.04.2020 року № 1/9-207 «Роз'яснення щодо застосування наказу МОН України від 28.12.2019 № 1646», від 20.03.2020 року № 6/480-20 «Про план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти», від 14.08.2020 року № 1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження протидії булінгу (цькуванню)», від 30.05.2022 року № 1/5735-22 «Про запобігання та протидію домашньому насильству в умовах воєнного стану в Україні», від 22.06.2022 року № 1/6885-22 «Щодо запобігання та протидії сексуальному насильству, пов'язаному зі збройною агресією російської федерації на території України», від 25.03.2022 року № 1/3663-22 «Щодо запобігання торгівлі людьми в умовах воєнної агресії», Статуту школи, Правил внутрішнього трудового розпорядку, інших нормативно-правових та інструктивних документів.

1.2. Жорстоке поводження з дитиною – будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього

насильства, насильства за ознакою статі, булінгу (цькування), мобінгу (цькування), а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини (стаття 1 Закону України «Про охорону дитинства»).

1.3. Булінг (цькування) – психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або дитиною стосовно іншого учасника одного колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків (стаття 1 Закону України «Про охорону дитинства»).

1.4. Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

2. ПОВНОВАЖЕННЯ ДИРЕКТОРА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ТА УПОВНОВАЖЕНИХ НИМ ОСІБ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ АБО ЖОРСТОКОМУ ПОВОДЖЕННЮ З ДИТИНОЮ ТА ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ)

2.1. Директор:

- затверджує Положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в закладі освіти з урахуванням Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затверджених Кабінетом Міністрів України, забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників закладу та здійснює контроль за його виконанням;
- здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству або жорстокому поводженню з дитиною, булінгу (цькуванню) в закладі освіти;
- розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною в закладі освіти протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;
- видає рішення про проведення розслідування; скликає засідання комісії з розгляду випадків насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та відповідних заходів реагування;
- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;

- звертає увагу, що булінг є насильством над дитиною та формою жорстокого поводження з дитиною. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми» розширює поняття жорстокого поводження з дитиною, включаючи поняття булінгу (цькування);

- з урахуванням пропозицій територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, головного органу у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формулювання та реалізує державну правову політику, служби у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді розробляє, затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню, булінгу (цькуванню) в закладі освіти;

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили насильство або жорстоке поводження, булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування);

- письмово повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) в закладі освіти.

2.2. Заступник директора з навчально-виховної роботи забезпечує:

- виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили насильство або жорстоке поводження, булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування), веде облік випадків та оформлення документації, згідно цього Положення;

- реалізацію просвітницького напрямку всіх учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, бесід, консультацій з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії;

- прозорість та інформаційну відкритість шляхом формування та оприлюднення на веб-сайті, розміщення в інформаційних куточках для батьків здобувачів освіти інформацію та нормативно-правові акти з питань щодо протидії насильству та жорстокому поводженню, булінгу (цькуванню); план заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню, булінгу (цькуванню) в закладі освіти; порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) в закладі освіти; порядок реагування на доведені випадки насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування).

2.3. Психологічна служба (практичний психолог зокрема):

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили насильство або жорстоке поводження, булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування), веде облік випадків та оформлення документації, згідно цього Положення;

- реалізацію просвітницького напрямку всіх учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, бесід-консультацій з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії.

2.4. Педагогічні та інші працівники Славутської гімназії № 5:

- забезпечують здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю;

- повідомляють директора про факти насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;

- сприяють директору у проведенні розслідування щодо випадків насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування);

- виконують рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) у закладі освіти.

3. ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІСІЇ З РОЗГЛЯДУ ВИПАДКІВ НАСИЛЬСТВА АБО ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ, БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

3.1. Комісія з розгляду випадків насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) в Славутській гімназії № 5 (далі - Комісія) утворюється наказом директора та скликається для прийняття рішення за результатами розслідування про факти випадків насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування).

3.2. У своїй діяльності Комісія керується Кодексом України про адміністративні правопорушення, Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми», яким були внесені зміни до Законів України «Про охорону дитинства», «Про освіту» та інших законів від 06.06.2024 року № 6393-д, цим Положенням та іншими нормативно-правовими актами з питань щодо протидії насильству та жорстокому поводженню, булінгу (цькуванню).

3.3. До складу Комісії можуть входити: директор, заступники директора, педагогічні працівники (у тому числі практичний психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та того, хто вчинив насильство або жорстоке поводження, булера та інші заінтересовані особи. Освітній заклад має право залучати зовнішніх експертів та юристів до розгляду справи на умовах закону України «Про захист персональних даних».

3.4. Комісія діє відповідно до Порядку подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) в Славутській гімназії № 5, Порядку реагування на доведені випадки насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування).

3.5. Засідання Комісії скликається директором для розгляду та неупередженого з'ясування обставин випадків насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) відповідно до заяв, що надійшли з цього приводу.

3.6. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як насильство або жорстоке поводження, булінг (цькування), через об'єктивні причини (діагноз здобувача освіти), зумовлені психологічним станом зокрема, а постраждалий не згодний з

цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що директор має повідомити постраждалого.

3.7. Рішення Комісії реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії. Потерпілий чи його (її) представник також можуть звертатися відразу до уповноважених підрозділів органів Національної поліції України (відділ ювенальної превенції) та службу у справах дітей з повідомленням про випадки насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування).

4. ПОРЯДОК ПОДАННЯ ТА РОЗГЛЯДУ (З ДОТРИМАННЯМ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ) ЗАЯВ ПРО ВИПАДКИ НАСИЛЬСТВА АБО ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ, БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

4.1. Учасники освітнього процесу подають заяву директору закладу освіти про випадок насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) по відношенню до дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

4.2. Директор розглядає заяву в день її подання та видає рішення про проведення розслідування.

4.3. Проводиться повне та неупереджене розслідування щодо випадків насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) з залученням осіб, від яких отримано інформацію.

4.4. Директор для прийняття рішення за результатами розслідування наказом створює комісію з розгляду випадку насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) та скликає засідання для прийняття рішення за результатами розслідування та виконання відповідних заходів реагування.

4.5. Рішення Комісії реєструється в окремому журналі, зберігається в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.

4.6. Потерпілий чи його (її) представник також можуть звернутися відразу до уповноважених підрозділів органів Національної поліції України (відділ ювенальної превенції) та служби у справах дітей.

5. ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ДОВЕДЕНІ ВИПАДКИ НАСИЛЬСТВА АБО ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ, БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ, ПРИЧЕТНИХ ДО НАСИЛЬСТВА АБО ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ, БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

5.1. У разі підтвердження факту вчинення насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування), за результатами розслідування та висновків Комісії, директором повідомляються уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та служба у справах дітей про випадки насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування).

5.2. Виконується рішення та рекомендації Комісії.

5.3. Надаються соціальні та психолого-педагогічні послуги здобувачам освіти, які вчинили насильство або жорстоке поводження, булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування).

5.4. Директор або уповноважені ним особи відповідно до чинного законодавства та в межах повноважень здійснюють контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству або жорстокому поводженню, булінгу (цькуванню).

6. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

6.1. Здобувачі освіти мають право на:

- якісні освітні послуги;
- індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання;
- інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально незахищених верств населення;
- свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо;
- особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні та управлінні закладу освіти;
- безпечні та нешкідливі умови навчання і праці;
- повагу людської гідності;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, жорстокого поводження, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачам освіти;
- отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування), стала його свідком або вчинила насильство або жорстоке поводження, булінг (цькування).

6.2. Здобувачі освіти зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;
- дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти;
- повідомляти керівництво закладу освіти про факти насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

7. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

7.1. Працівники, які залучаються до освітнього процесу, мають право на:

- захист професійної честі і гідності;
- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

7.2. Працівники, які залучаються до освітнього процесу, зобов'язані:

- дотримуватися педагогічної етики;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;

- формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України;
- виховувати у здобувачів освіти повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України та навколишнього природного середовища;
- формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачів освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;
- додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки;
- повідомляти директора про факти насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування).

8. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ БАТЬКІВ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

8.1. Батьки здобувачів освіти мають право:

- отримувати інформацію про діяльність закладу освіти, у тому числі – щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили насильство або жорстоке поводження, булінг (цькування).
- про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти в освітньому закладі та її освітньої діяльності;
- подавати директору Славутської гімназії № 5 заяву про випадки насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;
- вимагати повного та неупередженого розслідування випадків насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

8.2. Батьки здобувачів освіти зобов'язані:

- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;
- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;
- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами,

представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;

- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;

- сприяти директору Славутської гімназії № 5 у проведенні розслідування щодо випадків насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування);

- виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування) та інше, що сприятиме покращенню виправлення ситуації, що призвела до насильства або жорстокого поводження, булінгу (цькування).

9. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1. Це Положення ухвалюється педагогічною радою Славутської гімназії № 5 більшістю голосів і набирає чинності з моменту схвалення.

9.2. Учасники освітнього процесу мають знати Положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми, булінгу (цькуванню) в Славутській гімназії № 5.

9.3. Незнання або нерозуміння норм цього Положення не є виправданням невиконання обов'язків учасниками освітнього процесу. Заклад забезпечує публічний доступ до тексту Положення через власний офіційний веб-сайт.

9.4. Прийняття принципів і норм Положення засвідчується підписами членів трудового колективу Славутської гімназії № 5.

9.5. Зміни та доповнення до Положення можуть бути внесені будь-яким учасником освітнього процесу за поданням до педагогічної ради Славутської гімназії № 5 та вводяться в дію наказом директора закладу.